

YENİ AVRUPA TEBLİGAT HUKUKU

*Prof.Dr. Astrid STADLER, Konstanz**

*Yrd.Doç.Dr. Ahmet Cemal RUHİ, Erzincan***

I. Tebligat Yönetmeliğinin Tarihsel Gelişimi ve Avrupa Safhası

31 Mayıs 2001 tarihinde Avrupa Konseyi'nin medeni ve ticari işlerdeki evrakın mahkeme ya da mahkeme dışı tebligatı üzerine 1348/2000 sayılı ve 29 Mayıs 2000 tarihli Avrupa Tebligat Yönetmeliği (EuZustVO - Europäische Zustellungsverordnung/Avrupa Tebligat Yönetmeliği - bundan sonra ATY diye belirtilecektir) yürürlüğe girmiştir, bunun Almanya'daki Uygulama Yasası (ZustDG – Zustellungsdurchführungsgesetz/Tebligat Uygulama Yasası - bundan sonra TUY olarak belirtilecektir) da 13 Haziran 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹. 1999 yılı ekim ayında Tampere kentinde kabul edilen, yeni usul hukukuna ilişkin kurallar ve iç piyasa usulünün adım adım gerçekleşmesi için eylem planı bununla birlikte seri bir biçimde uygulamaya konulmaktadır. Hemen hemen eş zamanlı olarak Avrupa Birliği Komisyonu 22 Mayıs 2001 tarihinde medeni ve ticaret işlerde kanıtların elde edilmesi alanında üye devlet mahkemelerin işbirliği üzerine bir Yönetmelik yayınladı² ve bu şekilde adli yardım trafiğinin iki önemli temel direği yönetmelik yoluyla düzenlendi. Avrupa Tebligat Yönetmeliği, Avrupa Birliği üyesi devletlerde 1965 tarihli La Haye

* Makalenin Almanca olan aslı "Neues europäisches Zustellungsrecht", Prof. Dr. Astrid STADLER'e ait olup, Praxis des Internationalen Privat-und Verfahrensrechts (IPRax) 2001, Heft 6, s. 514-521'de yer almaktadır.

** Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Devletler Özel Hukuku Öğretim Üyesi.

¹ 09 Temmuz 2001 tarihli Medeni ve Ticari İşlerde Mahkeme Ya Da Mahkeme Dışı Evrakın Üye Devletlerde Tebligatına İlişkin Topluluk Kurallarının Uygulama Yasası, BGBl. I 1536. Yönetmeliğin 23. maddesine ilişkin diğer üye devletlere ait bilgilerin yaymlandığı kaynak ABI. EG C 151, s. 4-17.

² Yönetmelik (EG) No. 1206/2001, ABI. EG L 174, tarih 27.06.2001, s. 24; Komisyon Dökümanı 8607/01 LIMITE JUSTCIV 63, tarih 28 Mayıs 2001; Bkz daha önceki Yönetmelik önerisine ABI. EG C 314, 1 vd., tarih 3 Kasım 2000; Ekonomik ve sosyal komitenin mütalaası ABI. EG C 139, 10 vd, tarih 28 Şubat 2001. Yönetmelik bir kaç kural istisnası ile 1 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe girecektir. Buna ilişkin detaylı bilgi için yakında *Stadler, Grenzüberschreitende Beweisaufnahmen in der Europäischen Union – die Zukunft der Rechtshilfe in Beweissachen*, Festschrift Geimer, 2001.

Tebliğat Sözleşmesi³ ile Medeni Usule İlişkin La Haye Sözleşmesi yerine geçmektedir (md. 20. Tebliğat Yönetmeliği – bundan sonra TY olarak belirtilecektir)⁴. Bu, bilindiği üzere Avrupa Topluluğu Sözleşmesi (Bundan sonra ATS olarak belirtilecektir) madde 65 temelinde ortaya çıkan hukuksal işlemlere katılmayan Danimarka⁵ haricinde geçerlidir⁶. Danimarka açısından Almanya ve diğer Avrupa Birliği ülkeleriyle olan ilişkilerde La Haye Tebliğat Sözleşmesi, Avusturya ile olan ilişkilerde ise La Haye Medeni Usule ilişkin Sözleşme geçerliliğini sürdürmektedir. Buna karşın İngiltere ve İrlanda ise katılım opsiyonlarını – Danimarka için bu durum söz konusu değil – kullandılar, onlar için Yönetmelik doğrudan uygulanabilir (ATY 17 nolu mülahaza). Avrupa Birliği içinde bu hukuksal dağımlık bakımından, EuGVÜ'nün* 1 Mart 2002⁷ tarihinde yürürlüğe girecek olan ve aynı şekilde Avrupa Topluluk Sözleşmesi madde 65'e dayanan yönetmeliğe (EuGVVO)** nakline karşı dile getirilmiş olan⁸ kaygılar, bu durumda Avrupa Tebliğat Yönetmeliği için de geçerlidir. Buna ancak Topluluk ve Danimarka arasında özel bir anlaşma ile çare bulunabilir.

Avrupa Usul Yönetmeliği için olduğu gibi komisyon Avrupa Tebliğat Yönetmeliğinin çıkarılması için önceden Reform çalışmalarına-burada EZÜ'e (Europäische Zustellungsbereinkommen - Avrupa Tebliğat Sözleşmesi/ATeS)-başvurabilmekteydi. 1997 tarihli⁹ Avrupa Tebliğat Sözleşmesi, adli işbirliği alanında Maastricht Sözleşmesi madde K 3/2 c temelinde görüş birliğine varılıp

³ 15 Kasım 1965, BGBl. 1977 II, 1453. Belçika, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, İtalya, İrlanda, Lüksembourg, Hollanda, Portekiz, İsveç, İspanya ve İngiltere ile olan ilişkilerde geçerliydi.

⁴ 1 Mart 1954, BGBl. 1958 II, 577.

⁵ Avrupa Tebliğat Yönetmeliğinin 18. nolu mülahazası.

⁶ Danimarka, İngiltere ve İrlanda'nın Başlık IV "Kişilerin serbest dolaşımına ilişkin Vize, Sığınma, Göç ve diğer Politikalar"a yönelik olarak Avrupa Topluluk Sözleşmesi madde 69 uyarınca verdikleri protokol çekincelerine bkz., *Lenz/Bardenhewer*, EGV-Kommentar, Art. 69, Kenar No 3.

* EuGVÜ: Übereinkommen über die gerichtliche Zuständigkeit und die Vollstreckung gerichtlicher Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen vom 27. September 1968, zuletzt geändert durch das Beitrittsübereinkommen vom 29. November 1996 (Medeni ve Ticari İşlerde Yargısal Yetki ve Yargısal Kararların İcrasına İlişkin 27 Eylül 1968 tarihli Avrupa Sözleşmesi, son olarak 29 Kasım 1996 tarihli Katılım Sözleşmesi tarafından değiştirildi/Bundan sonra AUS-Avrupa Usul Sözleşmesi olarak belirtilecektir).

⁷ Komisyonun 22 Aralık 2000 tarihli 44/2001 nolu Yönetmeliği, ABl. EG L 12, 1 vd.

** Verordnung über die gerichtliche Zuständigkeit und die Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen (Medeni ve Ticari İşlerde Yargısal Yetki ve Yargısal Kararların Tanıma ve Tenfizi Avrupa Yönetmeliği/Bundan sonra AUY – Avrupa Usul Yönetmeliği).

⁸ Bkz., *Sack*, Der Holzweg von Amsterdam, ZEuP 1999, 805.

⁹ ABl. EG C 261, vd, 27.08.1997 tarihli.

üye devletlerin Adalet Bakanları tarafından imzalanan ilk anlaşmaydı. Ancak bu anlaşma, Komisyonun Amsterdam Sözleşmesi temelinde bir direktif ile daha sonra bir yönetmelik çıkarma planları karşısında yürürlüğe girmedi¹⁰. İçeriksel olarak Avrupa Tebligat Yönetmeliği neredeyse tamamen Avrupa Tebligat Sözleşmesine dayanmaktadır. Yönetmelikle tasarlanan, Avrupa Tebligat Sözleşmesi gibi tebligat işlemlerinin basitleştirilmesi ve hızlandırılması amaçlanmaktadır¹¹. Detayda dahi “elde edilen sonuçları [...] koruma”¹² da ısrar edilmiş olması bir talihsizlik olmuştur, çünkü Avrupa Tebligat Sözleşmesine uluslararası düzeyde yöneltilen eleştiriler ve Avrupa düzeyinde getirilen çözüm önerileri kulak asılmamıştı. Bu Topluluk Yasa koyucusundan beklenmedik bir davranış değildir ve ancak koşullu olarak politik taviz zorunluluğuyla açıklanabilir. Bu, kanıt yardımı alanında işbirliğine ilişkin yönetmeliğin (EuBeweisVO – Avrupa Kanıt Yardımı Yönetmeliği/AKYP) çıkarılması sırasında daha açık bir şekilde gün yüzüne çıkmıştı ki bu yönetmelik Alman Hükümetinin metni bilimsel tartışmalara açmadığı bir girişimi sonucunda çıkmıştı¹³. Bu şekilde Brüksel’deki -kabul etmek gerekir ki zahmetli-tartışmalarda önerilen çözümleri etkinleştirme şansı da kaçmaktadır. Topluluğun hukuksal işlemlerinin bu şekilde açıklık ve kabul gördüğünü söylemek oldukça zordur¹⁴; kısmen aceleye getirilmiş tutum, eğer çoğu noktalarda Avrupa Topluluğu Mahkemesinin tekil yönetmelik hükümlerine ilişkin açığa kavuşturucu kararları beklenecekse, sonuçta hukuk güvenliğine zarar verir.

II. Uluslararası Tebligatın Özel Nitelikleri

Uluslararası tebligat hukukunun acilen bir reforma ihtiyaç duyduğu gerçeği konusunda uzun süreden beri görüş birliği vardır. Mevcut sistem haklı olarak zahmetli, hataya yol açıcı olarak kabul edilmekte ve Avrupa içinde bile tahammül edilemez tebligat sürelerine neden oluyordu¹⁵. Eğer bir davanın İspanya’ya tebligatı iki yıl sürüyorsa ve diğer Üye ülkelere bir tebligat 3 ay ve çoğu zaman 4-

10 Avrupa Topluluk Sözleşmesine ilişkin olarak bkz. *Meyer*, Europäische Übereinkommen über die Zustellung gerichtlicher und außergerichtlicher Schriftstücke in Zivil- und Handelssachen in den Mitgliedsstaaten der Europäischen Union, IPRax 1997, 401 vd; *Linke*, Die Probleme der internationalen Zustellung, in: Gottwald (Hrsg), Grundfragen der Gerichtsverfassung und internationalen Zustellung, Veröffentlichungen der Wissenschaftlichen Vereinigung für Internationales Verfahrensrecht Cilt 10, 1999, 95 vd; *Bajons*, Internationale Zustellung und Recht auf Verteidigung, Festschr. Schütze 1999, 49 vd; *Kenneth*, Service of documents in Europe, C.J.Q. 17 (1998), 284 vd; *Gottwald*, Festschr. Schütze 1999, 225 vd.

11 Avrupa Tebligat Yönetmeliğinin 2 nolu mülâhazası.

12 Avrupa Tebligat Yönetmeliğinin 5 nolu mülâhazası

13 Taslağa ilişkin nadir tartışmalar için bkz., *Heß*, JZ 2001, 573 vd, 579 vd.

14 Aynı yönde eleştirel *Lindacher*, Europäisches Zustellungsrecht, ZZP 114 (2001), 179, 193.

15 Nitekim haklı bir dolaylama için bkz., *Linke*, (dipnot 10’da a.g.e.), s. 97.

5 ay kadar sürüyorsa¹⁶, Avrupa Birliği içinde modern iletişim çağında ve postaların en fazla bir hafta içinde adrese teslim edildiği bir dönemde bunun kabul edilebilmesi mümkün değildir. Uluslararası tebligat için “zor reforme edilir” etiketinin kullanılması haksız değildir. Dikkate alınması gereken yararların sihirli üçgeninde –davacının davasının hızlı ve yalın bir şekilde tebliğ edilmesi yoluyla hak arama hürriyeti, davalının lehine hukuk devleti ilkesi ve hukuksal dinlenme hakkı ve ilgili devletlerin egemenlik çıkarları – ağırlıklar haklı olarak farklı bir şekilde konumlanabilmektedirler. Avrupa Tebligat Yönetmeliğinde devletin egemenlik çıkarlarının geri plana itilmiş olması takdir edilecek bir durumdur. Bu şekilde La Haye Tebligat Sözleşmesindeki kamu düzeni (*ordre-public*) yerine bir şey ikame edilmeden kaldırılmıştır. Bu ilkedan feragat haklıydı – Avrupa Topluluğu düzeyinde bu ilkedan her bakımdan feragat edilebildiğinden değil¹⁷, örneğin tanıma ve tenfiz alanında (tanıma hukukuna ilişkin) kamu düzeni (*ordre public*), ultima ratio olarak her şeyden önce kimi durumda hatalı hukuk uygulamasında haklı gerekçeye sahip olmaya devam etmektedir¹⁸. Ancak Tebligat çerçevesinde La Haye Tebligat Sözleşmesinin 13. madde kuralı genel olarak uygulanamamaktaydı, çünkü davayı başlatan evrakların tebligatı tebligatın yapılacağı ülkenin temel ilkelerine aykırı olduğunun düşünülebileceği durumlar pek yoktur¹⁹. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14’ün bunun da ötesinde artık posta yoluyla doğrudan doğruya tebligat yolunu tamamen kapatma olanağını öngörmemiş olmasını da takdirle karşılamak gerekir. Bu bakımdan Almanya tarafından savunulan egemenlik anlayışı²⁰ ile Avrupa Birliği içinde etkin hukuksal işbirliği uyuşmamaktadır. Ulusal egemenlik hakların gerilemesi ortak piyasa anlayışının gereği olan topluluk içi hukuksal yardım ve işbirliği eğilimini

¹⁶ *Rahn/Künkel/Breuer*, Handbuch des Familiengerichtsverfahrens, 4. Bası, (31. Teslimat – Haziran 1997), VIII, Kenar no (KN) 42.

¹⁷ Ancak *Meyer*, IPRax 1999, 401, 404: “Aykırlıkların Avrupa Birliğinde kamu düzeni (*ordre public*) bakımından denetlenmesi gereksizdir”.

¹⁸ *Stürner*, Anerkennungsrechtlicher und europäischer *Ordre Public* als Schranke der Vollstreckbarerklärung, Festgabe der Wiss. 50 Jahre Bundesgerichtshof, Cilt 3, s. 677 vd, 689; *Stadler*, Die Revision des Brüsseler und des Lugano-Übereinkommens über die gerichtliche Zuständigkeit und Vollstreckung gerichtlicher Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen, in: Gottwald (Hrsg.), Revision des EuGVÜ/Neues Schiedsverfahrens-recht, 2000, 38 vd., 43 vd.; *Bruns*, JZ 1999, 278 vd.; hukuksal yardıma ve tanıma hukukuna ilişkin kamu düzeni (*ordre public*) arasındaki ayrıma ilişkin bkz., *Geimer*, Neuordnung des internationalen Zustellungsrechts, 1999, 68 vd.

¹⁹ Amerikan *punitive damage* davalarında bile kamu düzeni (*ordre public*) aykırılığı ancak sadır olan kararlarda yapılabilmektedir; bkz., *Stadler*, JZ 1995, 718 vd. Bu anlamda yine *Lindacher* ZJP 114 (2001) 179, 184 fcsihte daha çok programatik işlem görmektedir.

²⁰ La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 10’a göre doğrudan doğruya posta yoluyla tebligata Almanya’nın (§ 6 Cümle 2 AusfG) yanında yalnızca Mısır, Çin, Norveç, Polonya, İsviçre, Slovakya, Çek Cumhuriyeti ile Türkiye karşı çekince koymuşlardır.

karakterize eder. Bu eğimi yansıtan anlayış Avrupa Kanıt Yönetmeliğinde de hesaba katılmaktadır ki bu yönetmelik de artık davaya bakan mahkemenin başka bir üye ülkede –ancak çok dar koşullarda reddedilebilecek olan – doğrudan doğruya kanıt toplamasına olanak tanımaktadır (md. 17 EuBeweisVO-Europäische Beweisverordnung/Avrupa Kanıt Yönetmeliği-AKY). Geleneksel ve bölgesel sınırları temel alan egemenlik anlayışı terk edilse bile, tam da tebligat hukukunda diğer sınırlar önemlerini korumaktadır. Bu örneğin -belki de usul hukukundaki entegrasyon sürecinin ana engellerinden biri olan- dil bariyerlerinde geçerlidir. Bu nedenle davalı ve davacı taraf tebligat konusunda hukuksal güvenlik açısından önemli olmaları dolayısıyla uyuştuklarından davalı ve davası çıkarlarına önem verilmesi güncelliğini korumaktadır. Bu nedenle aşağıda da açıklanacağı üzere yönetmelik rahatlatıcı çözümler sunmamaktadır.

III. Yeni Düzenleme

1. Temel Anlayış

Avrupa Tebligat Yönetmeliği temel anlayış olarak La Haye Tebligat Sözleşmesine yaklaşmaktadır. 1-3. maddedeki genel ve ağırlıklı olarak örgütlenmeye ilişkin kuralların yanında yönetmeliğin esas kısmı 2. bölümde mahkeme yazışma/evrakının tebligatını düzenlemektedir; 16. madde mahkeme dışı evrak için tam kapsamıyla bu yönetmeliğe gönderme yapmaktadır. İki alt bölüme ayrılmış olarak 2. bölümde doğrudan merci trafiğindeki adli yardım talebi ile tebligatın naklinin diğer biçimleri düzenlemenin sistematigi açısından eşit ağırlıkta yan yana bulunmaktadır. Gerçi Avrupa Tebligat Sözleşmesine ilişkin açıklayıcı raporun kısmın ikinci bölümüne yönelik girişinde, orada belirtilen tebligat biçimlerinin “tali” oldukları belirtilmektedir²¹. Ancak gerçek bir hiyerarşiyi Avrupa Tebligat Sözleşmesi ya da Avrupa Tebligat Yönetmeliğinin ne lafzından ne de sistematiginden çıkarmak mümkün değildir. Daha ziyade Yönetmeliğin 14. maddesinde (“istisnai durumlarda”), belirli bir tebligat biçiminin kural olarak kabul edilmediği durumları pekala açıkça ortaya koymaktadır.

“Diğer ileti ya da tebligat çeşitleri” kavramıyla yönetmelik dört farklı olanağı özetlemektedir: Madde 2 veya 3’te belirtilen hukuksal yardım mercilerine tebligat amacıyla konsolosluk ile diplomatik yollarla (md. 12) tali ileti²², diplomatik ya da konsolosluk temsilciliği yoluyla ve zor kullanmaksızın (md. 13) doğrudan doğruya tebligat²³, posta yoluyla tebligat (md. 14)²⁴ ile davaya katılanlardan birinin talebi

21 *Heß*, NJW 2001, 15, 19’ in *Lindacher*, (a.g.e. Dipnot 10), 185 tarafından eleştirilen doğrudan doğruya posta tebligatının tali olduğu biçimindeki kabulü de buradan destek almaktadır.

22 Bu, La Haye Tebligat Sözleşmesinde de pratikte istisnai durumlara özgü bir tebligat yolu idi.

23 Madde 13’e göre üye devletler – La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 8’de olduğu gibi – tebligatı mehzaz ülke ile ileti ülkesinin vatandaşlarıyla sınırlayabilirler. Avrupa Tebligat Yönetmeliğinden Belçika, Almanya, İtalya ve Lüksembourg istifade etmektedirler. Bkz., Yönet-

üzerine resmi eleman (örneğin İcra memuru), memur ya da yetkili başka bir kişi tarafından doğrudan doğruya tebligat (talep üzerine tebligatı, md. 15)²⁵. Son olarak zikredilen talep üzerine tebligat Alman davalarıyla ilgili tebligatlarda pek anlam kazanamayacaktır, çünkü Alman Tebligat Reform Yasası (Değişiklik Yasası) re'sen tebligat ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalmaktadır (§ 166/2 ZPO – Alman Medeni Usul Yasası, yeni hali). Almanya tarafından madde 15'e dönük çekince, -Alman-İngiliz Adli Yardım Sözleşmesi gibi- ikili anlaşmalarda istisnalar öngörülmediği sürece, talep üzerine tebligatı kabul eden ülkelerden gelen tebligatları da kabul etmemektedir²⁶. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 12 ve 13'te belirtilen imkanlardan Birlik içinde tamamen de vazgeçilebilirdi, burada daha ziyade La Haye Tebligat Sözleşmesi geleneği yansısız bir şekilde devam ettirilmektedir²⁷.

2. Avrupa Tebligat Yönetmeliğinin Uygulama Alanı

Uluslararası hukuksal yardımın çeşitli biçimlerine ortak olan sorun uygulanabilirlik ile uluslararası sözleşmeleri uygulama yükümlülüğü sorunudur. La Haye Kanıt Yardım Sözleşmesi bakımından bu sorun yabancı kaynaklı kanıt materyaline (muhtemelen egemenlik zedeleyici) doğrudan başvuru ile sözleşmeye uygun –ağırlıklı olarak ödev yükleyici olarak görülmeyen- tutum arasındaki çatışmada yoğunlaşmaktadır. Sorun yeni Avrupa kanıt sözleşmesine göre de açık düzenlemeye konu olmamıştır²⁸. Uluslararası tebligat alanında sorun egemenliğin kaybında, davalının korunması bakımından daha az olarak kendini göstermektedir. Tartışmalı olan sorun, “yurt dışına” bir tebligatın ne zaman yapılmadı gerektiği ya da –Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 1'in hatalı ifade ettiği gibi – bir evrakın bir üye devletten diğerine ne zaman “tebliğ edilmek üzere bildirileceği” hususudur. Gerçek yurtdışı tebligatı, çoğu hukuk sisteminin farklı biçimlerde tanıdığı mefruz yurtiçi tebligattan ayırmak gerekir²⁹. *Remise au parquet* biçiminde adlandırılan Fransız örneği takip edilmek suretiyle davayı

meliğin Madde 23 bağlamında üye ülke bilgileri, EG Nr. 1348/2000, ABİ. EG C 151, s. 4 vd., tarih 22 Mayıs 2001 ve Alman Tebligat Uygulama Yasası madde 1.

24 Detaylı bilgi için bkz., aşağıda III 4.

25 Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 15/2 bu tür tebligat biçimlerini tamamen reddetmeyi üye devletlere bırakmaktadır. Bu maddeyi uygulayanlar, Almanya (md. 3 Tebligat Uygulama Yasası), -sınırlamalarla- Lüksembourg, Avusturya, Portekiz, İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda.

26 20 Mart 1928 tarihli Alman-Britanya Adli Yardım Anlaşması (orda md. 5 lit b).

27 Nitekim aynı yönde *Heß*, NJW 2001, 15, 19, Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 13'e ilişkin olarak.

28 Buna ilişkin detay için bkz., *Stadler*, (a.g.e. Dipnot 2).

29 Detaylı olarak *Fleischauer*, *Inlandszustellung an Ausländer*, Diss. Köln 1996. Tartışmalı §§ 174, 175/2 ZPO (eski metin)'deki Alman kuralı § 183 ZPO (yeni metin) tarafında önemli ölçüde değiştirilmektedir. Postaya verilmeden iki hafta sonra ancak evrak tebliğ edilmiş sayılır. Mahkeme artık ilke olarak süre uzatımına karar verebilir.

başlatan evrak yabancı davalıya davanın açıldığı ülkede “mefruz” olarak, örneğin resmi bir kişiye bildirilmesi yoluyla tebliğ edilmesi ve yalnız gerçekleşmiş ve süreyi başlatmış tebligat üzerine bir ihbar kağıdının yurt dışına yönlendirilmesi durumunda, davalının hukuksal dinlenme hakkı ile etkin savunma hakkı temelden zedelenmiş olur, çoktandır bilinen gıyap kararı ve onun tanınması ve icra edilmesine ilişkin müteakip sorunlarıyla birlikte. Yeni Avrupa Tebligat Hukuku için de ilgili üye devletleri (Fransa³⁰, Hollanda³¹, Lüksembourg³² ve Belçika³³) *remise au parquet* olarak nitelendirilen “usul hukukundan”³⁴ vazgeçirmeye ya da İtalyan³⁵ ve Yunan örneğindeki³⁶ gibi bir değişikliğe yol açmaya yetmedi. Yurt dışı bir tebligatın mı yoksa yurt içi bir tebligatın mı yapılacağı sorusunun yanıtı, milli hukuka kalmaya devam etmektedir, şüphesiz İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve madde 12 Avrupa Tebligat Sözleşmesinin ayrımlılık yasağı sınırları içinde³⁷. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 19 esas itibarıyla değiştirilmemiş, hiç olmazca *remise au parquet*’in sonuçlarını hafifleten La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 15, 16’ı kabulüyle yetinmiştir.

Bu bağlamda La Haye Tebligat Sözleşmesinin madde 15, 16’nın dilsel belirsizlikleriyle aynı zamanda Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 1 ve La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 1’in düzeltilmemiş olması nahoş bir durumdur.

³⁰ Madde 683 vd n.c.p.c.

³¹ Madde 4 Rv (Wetboek van Burgerlijk Rechtsvoordering).

³² Madde 69 n. 10 lux. c.p.c.

³³ Madde 40 Code Judiciaire. Belçika hukuk düzeni Almanya ile olan hukuksal işbirliğinde tebligata süre başlatıcı niteliği ancak Alman asliye mahkemesine *notification*’un ulaşması durumunda vermektedir, bkz., Linke, (a.g.e. Dipnot 10) s. 103.

³⁴ Roth, IPRax 2000, 497, 498.

³⁵ İtalyan anayasa mahkemesinin bir kararına binaen madde 142 c.p.c.’e bir fıkra eklendi, ki bu fıkra mefruz tebligat etkisine sahip bir *notificazione*’ı, uluslararası sözleşme hukukunca öngörülen biçimlerde bir tebligatın gerçekleştirilmesinin olanaksız olduğu durumda ancak olanaklı kılmaktadır. Bkz., Capri, *Notificazioni all’estero in materia civile e commerciale*, N.I.C.C. 1982, 321; Kondring, *Die Heilung von Zustellungsfehlern im internationalen Zivilrechtsverkehr*, 1985, 88 vd.; Geimer, IPRax 1992, 5, 11; Bajons, (a.g.e., dipnot 10) 49, 57 vd.

³⁶ Yunan Medeni Usul Yasasının madde 134, 136’a ilişkin yargılaması La Haye Tebligat Sözleşmesi üye ülkelere ve ikili anlaşma taraflarına karşı evrakların yurt dışındaki davalıya iletilmesini tebligatın bir parçası olarak görme eğilimindedir, detay için Bkz., Klamaris/Orfanides/Koussoulis/ Tsirikas/Katiforis, *Neuere Entwicklungen im nationalen und europäischen Zivilprozeßrecht in Griechenland*, ZZPINT 3 (1998), 161, 170 VD; Yessiou-Falsi, *Festschr. Schütze* 1999, 997 vd; Bajons, (a.g.e. dipnot 10) 59.

³⁷ Nitekim Karlsruhe Eyalet Yüksek Mahkemesi (OLG-Oberlandesgericht/ Eyalet Yüksek Mahkemesi) (RIW 1999, 539) ikna edici kanıtlarla Fransız *remise au parquet*’in Avrupa Tebligat Sözleşmesi madde 12’ye aykırılığını kabul etti, çünkü bundan etkilenen ve mağdur olanlar tipik olarak Fransız olmayan davalılardı. İlke olarak destekler nitelikte Roth, IPRax 2000, 497, 498; Bajons, (a.g.e. dipnot 10) 60 vd; Lindacher, (a.g.e. dipnot 14) 189.

Almanca metinlerde adı geçen tüm kurallar, bir evrakın “tebligat amacıyla üye ülkelere” bildirilmesinden söz etmekte veya söz etmekteydi. İşte tam da bu durum *remise au parquet*’te söz konusu değildir, çünkü tebligat yurt içinde gerçekleşmiştir. La Haye Tebligat Sözleşmesi çerçevesinde olduğu gibi Avrupa Tebligat Yönetmeliği için de yalnızca tarihsel gelişiminden ve o zamanki Fransızca metninden³⁸, imza ve ihbar “signification ou notification” durumları – yani aynı zamanda *remise au parquet* – kapsanmış olması gerektiği ortaya çıkmaktadır³⁹. *Remise au parquet*’in ileti kısmını La Haye Tebligat Sözleşmesine tabi kılmak bilinen ve uygulanan Avrupa pratiğine uygundur. Yeteri kadar açıklama yapılan bu tür anlam bozucu hataların giderilmesi gerekirdi.

Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 9 bunun ötesinde tebligatın etkisini *remise au parquet*’te bile farklılaşmış bir biçimde belirleme olanağını sunmaktadır. Bu ancak yalnız madde 7’e göre yapılan tebligatlarda (muhtemelen uygulamada önem arz etmeyecek, bkz aşağıda III 4) ve üye devletlerin madde 9/3’e göre çekincelerinin olmaması durumunda söz konusudur⁴⁰.

3. Adli Merciler Arasında Doğrudan İşbirliği

a. İlke

Yönetmeliğin -uluslararası tebligatın iyileştirilmesi ve hızlandırılması- olarak ifade edilen amacının, özellikle yeni (tekrar⁴¹) kabul edilen “gönderi” ve “kabul” yerleri (ATY md. 4/1) arasındaki doğrudan doğruya makam iletişimi yoluyla dikkate alınması gerekmektedir. La Haye Tebligat Sözleşmesi tecrübesi göstermiştir ki, ilgili merkezi merciler üzerinden takip edilen yol dolambaçlı ve zaman alıcıdır. Tebligat talepleri için yapılacak denetim kolayca hemen “alta doğru” adli birimlere havale edilmektedir⁴². Madde 3’e göre geriye kalan “merkezi birimler”e yalnızca bir toplama/tutma işlevi, özellikle bilgi ödevi kalmaktadır. Bu, Avrupa Tebligat Sözleşmesi görüşmelerinde bilgi ve dil sorunları

38 Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 1’in Fransızca metni: “Le présent règlement est applicable en matière civile ou commerciale lorsqu’un acte judiciaire ou extrajudiciaire doit être transmis d’un Etat membre à un autre pour y être signifié ou notifié.”

39 Nitekim La Haye Tebligat Sözleşmesi ve diğerleri için bkz., *Schlosser*, Kommentar zum EuGVÜ, HZÜ und HBÜ, München 1996, Art. 15 HZÜ Rn. 611; benzer *Stürner*, Festschr. Nagel 1997, 450; *Rauscher*, IPRax 1991, 157 vd; *Roth*, IPRax 2000, 498 gerekçeleri.

40 Buna ilişkin aşağıda diğer gerekçelerle 3 c.

41 Doğrudan doğruya iletilmeyi daha önce medeni yargılamaya ilişkin La Haye Sözleşmesi de kabul etmişti.

42 Nitekim bu şekilde özellikle bir muhtemel kamu düzeni (ordre-public) aykırılığı denetimine ilişkin bir talep kural olarak artık fazla bir rol oynamamaktadır. Yurt dışına doğru talepler Almanya’da ZRHO’nun şimdiki metni (§ 9, 27 vd) uyarınca denetim birimine sunulmalıdır, bkz., DRiZ 2001, 319.

gereğesiyle ademi merkeziyeti reddeden üye devletlere (Britanya, İsveç ve Finlandiya) bir tavizdir. Gerçekten de geçiş döneminde hangi mercie talepte bulunulması gerektiği konusunda belirsizlikler doğacaktır. Nitekim Tebligat Uygulama Yasası madde 4/2'e göre tebligatlar için Alman kabul birimi, tebligatın yapılacağı yerdeki asliye mahkemesidir⁴³. Yabancı mahkemeler için bunun tespiti, daha önceki merkezi merciden daha zordur. Daha önce komşu ülkelerle varılan ek anlaşmalar temelindeki uygulamanın gösterdiği gibi, bu konuda temel bir sorun yoktur⁴⁴. Tebligatı kabul edecek ülkenin diliyle hazırlanmış olması gereken (ATY md. 4/3)⁴⁵ matbu bir kağıt biçimindeki⁴⁶ başvuru dilekçesinin gönderilmesiyle, makamlar arasındaki iletişimde dahi zikre değer anlaşılma zorlukları doğmayacaktır.

Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 4/2 de hızlandırmayı sağlamaktadır. Buna göre evraklar ve dilekçeler gönderi ve kabul yerleri arasında "alınan dokümanın iletilen dokümanla içeriksel olarak aynı olması ve içindeki tüm bilgilerin sorunsuz okunabilmesi durumunda, uygun olan her tür ileti yoluyla yapılabilecek"tir. 4. fıkra onaylamalar ve diğer formaliteler belirtmediğinden faks ya da E-posta ile ileti kural olarak mümkündür.

Diğer hallerde yönetmelik programsal taleplerde hızlı sonuçlandırmayı öne çıkarmaktadır: Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 6/1 ve 2 ("mümkün olan en hızlı yolla"), madde 7/2 ("bir an evvel"). Ancak -AKY/Avrupa Kanıt Yönetmeliği madde 10/1'deki düzenlemenin aksine- sonuçlandırma süresi öngörmemektedir. Yalnızca 1 ay içinde halledilmemiş olma durumunda (ATY md. 7/2) uygun bir bildirim süresi öngörülmektedir. Gerçi tebligatın halledilmesine ilişkin somut bir süre tayini yönetmeliğe göre yaptırımsız kalırdı, ancak yine de soyut bir talep ve durum bildirimlerinden daha açık bir sinyal anlamına gelirdi. Nitekim daha önce haklı olarak yeni düzenlemeden sonra madde 4'e göre gerçekleştirilmesi gereken bir tebligatın 3 aydan daha az bir zaman almadığına işaret edilmiştir⁴⁷.

b. Tebligatın Yürütülmesi ve Dil Sorunu

Tebligat, özel bir biçim arzulanmadığı sürece kabul edecek ülkenin hukukuna göre yürütülür (ATY md. 7/1). La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 5/2'de

43 Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 2 anlamında ileti yeri Tebligat Uygulama Yasası madde 4/1, Nr. 1'e göre tebligatı yürüten mahkemenin kendisidir.

44 Tebligat Uygulama Yasası madde 4 gereğesi Avusturya (BGBl. 1959 II, 1523) ve İsveç (RGBl. 1910, 674) ile varılan ek anlaşmalara atıf yapmaktadır.

45 Kural olarak matbu dilekçe kabul ülkesinin resmi diliyle yazılmış ve gerekiyorsa orada kullanılan diğer resmi dillerde doldurulmalıdır. Her bir üye ülke Avrupa Birliğinin diğer resmî dillerini de kabul edebilir.

46 Avrupa Tebligat Yönetmeliğinin eki.

47 *Gottwald* (a.g.e. dipnot 10) 227.

öngörülen mevcut tarafa teslim biçimindeki şekil şartına bağlı olmayan ve kural olarak tercümesiz gerçekleştirilen tebligat artık Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 7’de öngörülmemiştir. Davacı ve ileti yeri artık kural olarak tebliğ edilecek evrakın tercümesinden feragat edebilirler, ancak bu durumda muhatabın madde 8 uyarınca tebellüğden kaçınabilme tehlikesi ortaya çıkabilmektedir. Bu norm etrafında zaten Avrupa Tebligat Sözleşmesi madde 8’e dönük şiddetli eleştiri başlamıştı – artık şimdi kelimesi kelimesine yönetmeliğe alınmış durumdadır. Bu düzenlemeye göre tebliğ edilecek evrakın muhatabına, evrakın muhatabın ülkesinin (md. 8/1 lit a) resmi diline çevrilmemesi ya da “ileten devletin muhatabın anlayacağı bir dilinde” yazılmaması durumu tebellüğü reddedebileceği bilgisi verilir. Davacının hızlı ve ucuz tebligat yönündeki yararı ile davalının kendisine karşı açılan davanın içeriğinden haberdar olma yararı arasında bir uzlaşma sağlama endişesiyle yönetmelik, muhatabın gönderen devletin dilini anlaması durumunda zaman alıcı ve pahalı çevirilerden kaçınmaktadır. Ancak bu noktanın uzlaşmaya konu olup olamayacağı pekala tartışılabilir. Adil bir yargılama ve etkin savunma olanağı bir kere davalının şüpheye meydan vermeyecek biçimde uyuşmazlık konusu hakkında bilgilendirilmesini gerekli kılar. Dil sorunlarından kaynaklanan gecikme ve masraf riski ilke olarak öncelikle, ihtilafı başlatan taraf olarak yarışan yetki durumunda genellikle yetkili mahkemeyi tüm sonuçlarıyla seçme avantajına sahip olan davacıya aittir. Bu nedenle davalı tarafın korunması gereği, yalnızca mevcut somut dil bilgisi durumlarında tercüme istememe yetkisini vermektedir ki burada hem uluslararası iş yapan şirketi, etkilenen taraf olarak düşünmek hem de yalnızca tatil gezisi nedeniyle yurt dışında bir kazaya karşı kişileri dikkate almak gerekir. Belki en iyi ihtimalle, belirtiler katalogundan davalının dil bildiğine ilişkin bilgi elde edilebilir ki bunun da koşulları davacı tarafından ortaya konmalıdır. Gerçek kişilerde bu tür belirtiler -Alman Tebligat Uygulama Yasası madde 4’te posta yoluyla tebligat için öngörüldüğü gibi- vatandaşlık⁴⁸ ya da mesleki nitelikleri olabilir. Hukuksal uyuşmazlığa esas olan mahkeme dışı yazışmalar ya da sözleşme çalışmaları belirli bir dilde yapıldıysa, bu durumda uluslararası ticaret alanında taraflarda ilgili dil bilgisinin varlığı varsayılır. Ancak yönetmeliğe göre tüzel kişiler için şu ana kadar herhangi bir isnat kriteri mevcut değildir⁴⁹.

48 Almanya’da doğup büyüyen ve ebeveynlerinin dillerini (Türkçe gibi) yetersiz konuşan ya da hiç konuşmayan 2. ve 3. nesil için vatandaşlığın daima iyi bir indikasyon olmayabileceği ortadadır.

49 Buna ilişkin eleştirel yaklaşımlar daha önce dipnot 10’da belirtilenler. Burada tahminler konusunda cömert olunabilecek ve organ idarecisinin kişisel bilgilerine bel bağlanılmayabilecektir. Nitekim bu şekilde şirket merkezi esas alınabilir ve merkezin bulunduğu ülkenin dilinin bilindiği varsayılabilir. bkz. Aynı şekilde *Lindacher* (a.g.e. dipnot 14) 187.

Pratik uygulamada da Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8'deki kaçınma hakkı bazı sorunlar doğurmaktadır. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 7 kabul ülkesinin hukukuna göre tebligat öngörmektedir. Alman Medeni Usul Yasası (yeni hal) madde 175'e göre bundan sonra Almanya dahilinde bu bakımdan da iadeli taahhütlü posta yoluyla tebligat mümkündür (TUY md. 2/2). Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, muhatabın Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8/1 uyarınca kabul merkezi tarafından, yani yetkili Alman tebligat yeri asliye mahkemesi tarafından Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8'deki koşulların gerçekleşmemesi durumunda kaçınma hakkı konusunda bilgilendirilmesi gerektiğidir. İade belgesinin muhatap tarafından imzalanmış olması bir yandan tebliğ edilecek evrakın⁵⁰ tebliğ edilmiş olmasının -ve içeriğinin tercüme ve anlaşılır olma bakımından denetiminin- önkoşulunu oluşturmakta⁵¹, diğer taraftan bununla kabul gerçekleştiği için bu tür bir tebligat tebellüğ edecek kişiyi sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Kaçınma hakkına ilişkin taahhütlü posta ile birlikte ancak gönderilen bir bilgilendirme çok geç olur. ZRHO madde 63/3'te öngörülen şekilde tebligata ilişkin şekle bağlı olmayan yöntem doğru olur: Tebellüğ edecek olana evraka bakıp kabul etme konusunda karar verme olanağı tanınır⁵² - şekle bağlı olmayan tebligattaki gibi kabulün kural olarak ihtiyari olmasından değil, bilakis Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8/1 lit b'nin özel koşulları yalnızca muhatap tarafından denetlenebildiğinden. Bu nedenle asliye mahkemesi en azından muhatabı önceden bilgilendirecek ve tebliğ edilecek evrakın yazıldığı dilin görünür olduğu ve kaçınma hakkının açıkça yazıldığı bir yazıyı taahhütlü yazıya eklemesi gerekir⁵³. Sonradan tebellüğden kaçınıldığına ilişkin bir açıklama da düşünülebilir (bkz. aşağıda 4 d), çünkü Avrupa Tebligat Sözleşmesi madde 8'e ilişkin açıklayıcı raporda bile sadece kabul etmemenin prosedürü geciktirmeyecek makul bir zaman içinde "with in a reasonable time so as not to hold up the procedure" yapılacağı belirtilmektedir. Detaylar artık her halükarda değiştirilmeye muhtaç ZRHO'da tespit edilmiş olacaktır.

Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8'in bugünkü düzenlemesi – davacının yararına tebligatı kolaylaştırma düşüncesiyle- oldukça özensizdir ve sonuçta her iki tarafın aleyhine işlemektedir⁵⁴. Davalı önce şu riski almış olmaktadır: davacı evrakın tebellüğünü Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8'e göre reddeder,

⁵⁰ Alman Posta Kuruluşunun yurtiçi mektup hizmetine ilişkin genel işlem şartlarının madde 4/3.

⁵¹ Aynı yönde *Linke*, (a.g.e. dipnot 10), 105: daha önceki bir inceleme caiz değildir.

⁵² Benzer *Schütze*, RIW 2000, 20 vd.

⁵³ Aynı şekilde ATebS madde 8'e ilişkin açıklayıcı rapor. Sözleşmeye ilişkin açıklayıcı raporun İngilizce metni için bkz. *Gottwald* (Editör), Grundfragen der Gerichtsverfassung und internationalen Zustellung, Veröffentlichungen der Wissenschaftlichen Vereinigung für Verfahrensrecht, Cilt 10, 1999, 172 vd.

⁵⁴ *Bajons*,(a.g.e. dipnot 10) bunu anayasal açıdan sorunlu görmektedir.

hüküm doğuran tebligat hakkında kararı verecek mahkeme de⁵⁵ onun yeterli dilbilgisine sahip olduğu sonucuna varır. Davalı tenfiz davasında halen savunma yapmak istiyorsa, yabancı bir ilk derece davasına girişemez (EuGVÜ [Europäische Gerichtsverfassungsberein-kommen-Avrupa Usul Sözleşmesi/ AUS] madde 27/2 ile EuGVVO [Europäische Gerichtsverfassungsverordnung-Avrupa Usul Yönetmeliği/ AUUY] md. 34/2). Yani bir gıyabi hükmü sineye çekecektir. Sınır ötesi bir icra durumunda icranın yapılacağı ülkede somut tebligat sorunu artık yeniden incelenecektir –bundan sonra Avrupa Usul Yönetmeliği madde 45, 34 no 2’ e göre tenfiz kararlarına karşı müracaat yolu usulünde. Avrupa Usul Yönetmeliği madde 34 no 2’deki ret nedenlerinin yeniden düzenlenmesinden sonra Avrupa Usul Sözleşmesi madde 27 no 2’den farklı olarak açıkça esas olan davayı başlatan evrakın nizami bir şekilde tebliğ edilip edilmediği değildir. Dil sorunu ise buna karşın baş ağırtmaya devam etmektedir, çünkü bundan sonra Avrupa Usul Yönetmeliği madde 34 no 2’ göre tebligatın zamanında ve davalıya savunma olanağı verecek tarzda gerçekleşip gerçekleşmediği araştırılacaktır⁵⁶. İkinci mahkeme davalının dil yeteneğini kararı veren mahkemeden farklı takdir ederse ve bundan dolayı başvuru tebligat biçimine dayalı olarak makul bir savunma olanağı verilmediğini kabul ederse, davacı tenfiz olanağını kaybeder. Kural olarak davacının bu durumda kararın verildiği ülkede somut bir tebligat üzerine yeni bir dava açma şansı, halihazırdaki kesinleşmiş karar nedeniyle yoktur⁵⁷. En iyi ihtimalle yarışan yetki durumunda tenfiz ülkesinde ya da başka bir ülkede yeniden dava açabilir. Bununla Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8’deki düzenleme, uluslararası tebligat hukukunun gecikme ve yüksek masraflardan daha az tahammül edebileceği bir duruma götürmektedir: Tüm taraflar için hukuksal güvensizlik! Geriye yalnızca Alman Federal Yüksek Mahkemesinin mümkün olan en yakın zamanda Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8’in somutlaştırılmasına ilişkin kriterler geliştirmesini beklemek kalmaktadır. Davacılar ve mahkeme, kural olarak Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8/1 lit a hükmü uyarınca tercüme sağladıklarında⁵⁸ ya da Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14’ göre hareket ettiklerinde -herhalde tebligat, Avrupa

⁵⁵ Bkz. ATebS madde 8’e ilişkin Açıklayıcı Rapor (Explanatory Report).

⁵⁶ Stadler in: Gottwald (Editör), Revision des EuGVÜ/Neues Schiedsverfahren, 2000, 38 vd, 46 vd.

⁵⁷ *Remise au parquet* yoluyla yapılmış hatalı bir tebligatın tenfizinin kesinleşmiş reddindeki paralel soruna *Bajons*’da (a.g.e. dipnot 10), 61 dikkati çekmektedir. Tebligat hataları ilk defa tenfiz davasında inceleniyorsa ilk karar ülkesinde yeni bir davaya aradaki zamanışı engel olabilir.

⁵⁸ Bunu *Meyer*, IPRax 1997, 401, 403 de “güvenli yol” olarak kabul etmektedir. Muhatabım bu durumda hiçbir biçimde kaçınma hakkı olmaz, nitekim Avrupa Tebligat Sözleşmesi madde 8’c ilişkin açıklayıcı raporda da aynı ifade edilmektedir.

Tebliğat Yönetmeliği madde 14/2 çerçevesinde tercüme sorununa hiç ya da en azından açıkça tanımlanmamış koşullar aramayan üye ülkelerde yapılacaktır doğru yapmış olurlar (buna ilişkin olarak hemen sub 4).

c. Tebligat Tarihi

La Haye Tebligat Sözleşmesi karşısında, tebligat anını yönetmeliğin kendisinde bağlayıcı olarak düzenleme denemesi yenidir, çünkü üye devletler tebligat anı için usul hukukuna ilişkin farklı kriterleri esas almaktadırlar. Kural olarak -Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 9/1- tebligat anı için kabul (üye) ülkesi hukuku esas alınmalıdır. 2. fıkra bu ilkeyi başvuranın/davacının lehine, ancak koşulları açıkça formüle etmeksizin delmektedir. Amaçlanan husus, eğer davacının hukuksal pozisyonunun tebligatın belirli bir an için gerçekleşmesine bağlı olması durumunda tebligatı onun yararına tek başına yargı yeri hukukuna göre belirlemektir. Açıklayıcı rapor örnek olarak zamanaşımı kesilmesini belirtmektedir, Alman hukukundaki Medeni Usul Yasası madde 270/3 (eski metin). Başka yollarla derdest olan davalara karşı hukuksal koruma talebi önceliği söz konusu olduğunda, Avrupa Usul Yönetmeliği madde 30 ilgili tebligat anını sözleşme özerkliği içinde kural olarak dava sürecini başlatan evrakın ibrazına bağlayan bağımsız bir düzenleme öngörmektedir.

Bununla tebligat anı sonuçta Sözleşmenin 9. maddesi nedeniyle davalı ve davacı açısından farklı farklı ortaya çıkabilir. Bu ayrım esasında her iki tarafın menfaatlerini gözetmeye uygundur. Can sıkıcı *remise au parquet* aynı şekilde, tebligatın ancak kabul ülkesindeki başarılı bildirimle tamamlanmış kabul edilmesi yoluyla makul bir noktaya çekilebilir (bk. Yukarıda II 2)⁵⁹. Ancak bu düzenleme üye devletlerde pek hoş karşılanmamaktadır, ağırlıklı olarak yeknesak bir “an” üzerinde ısrar edilmesi gerektiği savunulmaktadır⁶⁰. Bu bağlamda dikkate şayandır ki, en az sekiz üye Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 9/3 opsiyonunu kullanmamaktadır, ki burada bazı üyeler, normun amacının (ratio legisinin) kendi hukukları için yabancı olduğu ve bunun çok belirsiz formüle edildiği gerekçesini ileri sürmektedirler⁶¹.

4. Posta Yoluyla Doğrudan Tebliğ

a. Üye Devletlerinin Ülke ve Opsiyonları

La Haye Tebligat Sözleşmesine karşı esaslı ve önemli bir genişlemeyi, Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14’de evrakların posta yoluyla doğrudan

⁵⁹ Bu anlamda yine *Linke* (a.g.e. dipnot 10) 126. Buna karşın lafız tamamen açık değil.

⁶⁰ Belçika, Fransa, Finlandiya, İrlanda, Portekiz, İsveç, İspanya ve Birleşik Krallık Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 9’dan sapmaktadırlar, detay için bkz., Yönetmeliğin 23. maddesine göre üye devletlere ait bilgiler EG Nr. 1348/2000, ABl. EG C 151, s. 4 vd. tarih 22 Mayıs 2001.

⁶¹ Bkz., İrlanda, Finlandiya ve Birleşik Krallık gerekçeleri.

tebligatına ilke olarak izin verilmesi yansıtmaktadır. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14/2 üye ülkelere “yalnızca”, bu tebligat biçimlerini nasıl kabul edeceklerini belirten şartlarını bildirme imkanını bırakmaktadır, La Haye Tebligat Sözleşmesindeki gibi tamamen reddetme söz konusu değildir. Yönetmeliğin 2. kısmında düzenlenmiş olmasına rağmen, posta yoluyla tebligat uygulamada duruma göre hızlı bir biçimde tercih edilen ve muhtemelen de en hızlı tebligat yolu haline gelecektir. Alman hukuku için de Medeni Usul Yasası madde 183/1 no 1’i (yeni metin) değiştiren Tebligat Değişiklik Yasası posta yoluyla iadeli taahhütlü tebligatı birinci sırada kabul etmektedir. Ancak yönetmelik düzleminde davalı için minimum koruma konusunda bir uzlaşmanın sağlanamamış olması sakıncalı bir durum arz etmektedir. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8 doğrudan merciler arası yazışmada tebligat için yine de en azından dil ve tercüme şartlarını muhatabın kaçınma hakkıyla birlikte ifade etmekteyken, bu husus 14. maddede üye devletlerin tasarrufuna bırakılmaktadır. Beklendiği gibi bu posta yoluyla tebligatın farklı farklı biçimlenmesine öyle bir şekilde götürdü ki artık arzulanan harmoniden söz etme olanağı kalmamaktadır. Tekil devlet düzenlemelerinde, tebligatın iadeli taahhütlü⁶² yolla gerçekleşmesi geniş oranda yerleşmiş bulunmaktadır. İade belgesi -kabul yetkisine sahip olanlarca imzalanmış ve tebligata ilişkin posta memurunun kaydını içerecek şekilde- hukuksal güvenliği sağlamaktadır. Bu belge gerçi Alman hukukuna göre resmi bir belgenin niteliklerini taşımaz, ancak genel olarak uluslararası posta trafiğinde tebligat kanıtı olarak kabul edilmektedir⁶³. Bu konsepti Belçika (iade belgesi ya da eşdeğer belge), Almanya (TUY md. 2/1 cümle 1), Yunanistan (iade belgesiz), İspanya, Fransa, İrlanda (iade belgesiz), Lüksembourg, Hollanda (iade belgesiz), Avusturya⁶⁴. Koşula bağlı olmayan tebligata yalnız Portekiz, Finlandiya ve İsveç izin vermektedir. İngiltere yalnızca “first class” mail ya da “ir mail” talep etmektedir. Tebliğ edilecek evrakın diline ve diğer koşullara ilişkin ek talepler bakımından ortaya çok renkli bir tablo çıkmaktadır. Ek düzenlemelerden tamamen kaçınan çok az üye ülke dışında, davalıyı tercüme edilmemiş yabancı mahkeme evraklarının gönderilmesi karşısında koruma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bazı devletler zorunlu taahhütlü koşulunun dışında dil ya da tercüme koşulu öngörmemektedir (Yunanistan, Fransa, İrlanda) ya da Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8’e dayanırlar (Belçika, Lüksembourg, Hollanda-

62 Taahhütlü gönderileri öngören Dünya Posta Sözleşmesine tüm Avrupa Birliği ülkeleri katılmıştır.

63 Tebligat Uygulama Yasası madde 2 gerekçesi, BT-Drucks. 14/5910 s. 7.

64 Yönetmelik madde 23 uyarınca Üye devlet verileri EG Nr. 1348/2000, Abl. EG C 151, s. 4 vd, tarih 22 Mayıs 2001.

genişletmelerle⁶⁵). İspanya'da en azından tebligat zarfı İspanyolca yazılmış olmalıdır. Tebliğ edilecek evrakın kendi dillerinde hazırlanmış olmasını talep eden Avusturya ve İtalya biraz daha katı davranmaktadır. Alman 2/1 düzenlemesi orta bir yol takip etmektedir: Tebliğ edilecek evrak Almanca hazırlanmış olmalı ya da gönderen ülkenin vatandaşlarına bir tebligat söz konusu ise o ülkenin resmi dilinde hazırlanmış olmalıdır. Yunanistan kendilerine tebliğ yapılacaklar dairesini sınırlamakta, İrlanda düzenlemesi önceden ödeme ve tebligatın yapılmaması durumunda geriye gönderilebilmeyi talep etmektedir.

Yönetmelik madde 14/2 tebligat posta yoluyla ilke olarak mümkün olduğu sürece üye devlet düzenlemeleri için sınırlamalar öngörmemektedir. Bu nedenle sınırlamalar genellikle halen geçerli olan koşullar alanında hareket ederler. Avrupa Tebligat Sözleşmesine ilişkin rapor hatta açıkça ve örnekleme yoluyla tercüme zorunluluğundan söz etmektedir⁶⁶.

Avusturya düzenlemesine karşı dile getirilen endişeler yersiz değildir. Bu düzenleme, Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 23 uyarınca yapılan açıklama çerçevesinde Nr. 2'de tebellüğ edenin –yine açıklamadan çıkan- kabulden kaçınma hakkını kullandığında tebliğin gerçekleşmediğini kabul etmektedir. Tebliğin geçerliliğine karar verme yetkisi – daha önce ifade edildiği gibi – yönetmeliğin sistematığına göre kural olarak davaya bakan mahkemeye aittir ve gerektiğinde icra edileceği ülkede tenfiz davasında yeniden incelenmelidir. Üye devletlerin tekil düzenlemeleri madde 14'e aykırılıkların hukuksal sonuçlarını değil, yalnızca koşullarını tespit edebilir. Geçersiz tebligatların aykırılık durumundaki sonuçları tutarlıdır, ancak yalnızca tebligat noksanlığının giderilmesinin kabul edilemediği durumda tutarlıdır. Bu bağlamda ortaya çıkan sorular yönetmelik tarafından bilinçli bir biçimde atlandığından (bkz. Aşağıda IV) Avusturya opsiyon düzenlemesi diğer devletleri bağlamaz.

b. Tebligat Uygulama Yasasındaki Alman Düzenlemesi

Alman Uygulama Yasasındaki düzenlemenin öncelikle, dile ilişkin taleplerin Yönetmelik madde 8'dekinden daha açık ve net bir şekilde düzenlenmiş olması gibi bir avantajı vardır. Davalının ne Alman ne de gönderen ülke vatandaşı olmadığı durumlarda şüphesiz memnuniyet verici bir çözüm sunamamaktadır. Gerçi bu, Almanya'da yaşayan bir kişinin aynı zamanda Alman mahkemeleri önünde Almanca dilinde yargılamayla karşılaşma durumunu hesaba katması gerektiği

⁶⁵ Hollanda'da evrak ya Flamanca ya da muhatabın anlayabileceği bir dile tercüme edilmiş olmalıdır. Yönetmeliğin madde 8'deki bu muhatabın ileten ülkenin vatandaşı olması sınırlaması devre dışı kalmaktadır.

⁶⁶ *Explanatory Report ATebS* madde 14' ilişkin olarak (Gottwald [Editör]'da metin olarak, a.g.e. Dipnot 10, s. 172 vd). Bu nedenle *Lindacher* (a.g.e. dipnot 14), s. 188. Haksız olarak Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 8'e ilişkin Alman uygulama düzenlemesindeki dil zorunluluğunun katılaştırılmasının sakıncalı olduğunu söylemektedir.

gereğesiyle haklı gözükebilir. Bu nedenle, tercüme talep edilmesi durumunda, tebellüğ edecek kişi anlamasa bile, yardım talep edilen (tebligatı yapacak – OC) ülke dilinde tercümenin yapılması, sözleşme pratiğine⁶⁷ uygundur⁶⁸. Alman dilinde kaleme alınması yanında başka ülke vatandaşlığı durumunda ilke olarak o ülkenin resmi dilinde de kaleme alınması daha iyi olurdu⁶⁹. İleten ülkenin vatandaşlarıyla sınırlama pratikte en önemli durumlara bir çözüm sunabilmekte, ancak sonuçta gereksiz olduğu kadar dardır.

Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 7 ve 8 için belirtilenlere benzer sorunları, “iadelî taahhütlü” ve Nr. 1 ve 2’de belirtilen dilsel koşullar kombinasyonu da ortaya çıkarmaktadır. Eğer ilgili ülkelerce belirtilen koşullar yerine getirilmediği durumda posta ile tebligat geçerli değildir. Muhatap bu durumda aleyhe sonuçlar olmaksızın kabulden kaçınabilir. Tebligatın geçerliliğine karar verecek olan mahkeme aslında bunu eksikliğin giderilmesi (aşağıda IV) koşuluyla kabul etmemelidir. Ancak burada da tebellüğ edecek kişi için, kaçınmanın koşullarını nasıl kontrol edebileceğine ilişkin çözümsüz soru ortada durmaktadır. Bunun için evrakın hangi dilde yazılmış olduğunu tespit etmek için postayı açmalıdır⁷⁰. Posta memuru tabii ki muhataba evrakı ancak iade belgesini imzalaması durumunda verecektir ki -açık istisnai bir düzenleme olmaması koşuluyla- bu durumda kabulden kaçınma için geç kalmış olunacaktır. Muhatap için yurtdışından gelen böyle bir evrakın nitelik ve sonuçlarının daima tahmin edilebilir olması oldukça şüphelidir. Böyle bir durum için yardımı yalnızca Avusturya’nın Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14’e ilişkin düzenlemesi sunmaktadır. Bu düzenlemeye göre muhatap posta yoluyla tebligatta dahi yazılı olarak kaçınma hakkı konusunda bilgilendirilmeli ve tebligattan sonraki üç gün içinde bu hakkını kullanabileceği belirtilmelidir⁷¹. Şu an diğer üye ülkelerdeki

⁶⁷ 1954 tarihli La Haye Medeni Usul Anlaşması madde 3/2; La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 5/3.

⁶⁸ *Bajons* (a.g.e. dipnot 10), 71, ülkesel ve kişisel egemenliğe atfen; *Matscher*, IPRax 1999, 274, 275 geniş kapsamlı olarak, özel hukukta posta ile yurtdışı tebligatlar için adil yargılama nedenleriyle zorunlu olarak tercüme ihtiyacı olmadığı çıkarımını yapmaktadır; ona göre İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi madde 6/3 yalnızca ceza hukukuna ilişkin olarak davalının anladığı bir dili öngörmektedir. Nitekim RiStBV Nr. 181 dahi davalının Alman dilini bilmediği durumda suçlamının ve davetiyenin tercümesini öngörmektedir.

⁶⁹ Aynı yönde *Linke*’nin (a.g.e. dipnot 10) 124 Avrupa Tebligat Sözleşmesi madde 14’e yönelik istisnai kural için düzenleme önerisi.

⁷⁰ Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 7, 8 çerçevesinde düşünülebileceği gibi, kabul merkezinin tebligata, tebellüğ edenin bilgilendirilmesine ilişkin bir ön uyarı yazısının eklemesi söz konusu olmamaktadır.

⁷¹ “Tebligatın muhatabı kaçınma hakkını, üç gün içinde evrakı tebliğ eden mercie, ya da gönderen mercie evrakı iade ve kabule hazır olmadığını beyan ederek kullanır. Süre tebligatla başlar; posta süresi bu sürenin hesaplanmasına dahil edilmez ve posta mühür tarihi esas alınır”. Avru-

düzenlemelere göre farklı ulusal çekinceler vasıtasıyla posta tebligatlarının hata doğrulanabilirliği artmakta, aynı zamanda çoğu olayda davalının kaçınma hakkı anlamsız hale gelmektedir, çünkü uyarıcı bilgilendirme yapılmamaktadır. Bu durumda İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi madde 6/1 anlamında yabancı mahkeme önünde adil bir yargılama oldukça şüpheli gözükmektedir⁷².

IV. Tebligat Noksanlıklarının Giderilmesi

Uluslararası tebligat noksanlıklarının giderilip giderilemeyeceği, giderilebilirse hangi koşullarda giderilebileceği biçiminde geçmiş zamanda çokça tartışılan soru Avrupa Tebligat Yönetmeliği tarafından atlanmıştır. Açıklayıcı bir ifade gerekliydi, çünkü Avrupa Usul Sözleşmesine göre tenfiz davasında yargısal süreci başlatan evrakların usulüne uygun tebligatı konusunda oluşan Avrupa Adalet Divanı İçtihadı⁷³ bugüne kadar açık sorulara tüketici bir biçimde yanıt verebilmiş değildir. Ulusal tebligat kurallarının uygulanmasından dolayı doğan noksanlıklar/hatalar (bkz. HTS md. 5 ve ATY md. 7'e göre) doğru görüşe göre yine uygun ulusal kurallara göre giderilebilir⁷⁴, buna karşın uluslararası sözleşme ve şimdi yönetmelik kaynaklı tebligat hukukuna⁷⁵ aykırılık (örn. tercüme eksikliği)⁷⁶ konusunda düzeltme kuralları noksanlıktır ki bu şekilde çoğu zaman bir noksanlık giderme olanağı kabul edilmemektedir⁷⁷. Ulusal Tebligat Hukuku genellikle uluslararası sözleşmeler ya da topluluk hukuksal kurallara aykırılıkların düzeltilmesine göre hazırlanmamışlardır. Bu bakımdan hiç olmazsa, düzeltme olanaklarının inkarından,

pa Tebligat Yönetmeliği madde 23'e karşı verilmiş çekince Avusturya Tebligat Yasasının madde 12/2'e uygundur.

- ⁷² Aynı yönde *Bajons* (a.g.e. dipnot 10) 68 OGH kararına atfen RdW 1998, 667=IPRax 1999, 260 No. 34 benzeri bir olay. *A.A. Hüßtege*, IPRax 2000, 289, 291: Evrakın içeriğine bakma ve bilgilendirme ZRHO madde 69/3'e göre usulüne uygun tebligatın mütemmim cüzü değildir.
- ⁷³ Bkz özellikle Avrupa Adalet Divanı Kararları 1990 I, 2725 (*Lancrax. /Peters*), ki burada mahkeme genel olarak Kararı veren ülkenin düzeltme kurallarına ve uluslararası sözleşmelere atıf yapar.
- ⁷⁴ *Kondring* (a.g.e. Dipnot 35) s. 239 vd, 262 vd (sınırlı olarak talep eden ülkenin *lex foris*ine göre ek düzeltme olanakları da); *Stürner*, JZ 1992, 325, 332, *aynı yazar*, Festschr. Nagel 1987, 446 vd, 454; *Rauscher*, IPRax 1991, 155, 159; *Roth*, IPRax 1997, 407, 408.
- ⁷⁵ La Haye Tebligat Sözleşmesi geçerliliği döneminde Alman Federal Yüksek Mahkemesi talep edilen yazılı tebligat yerine sözlü tebligat yapılmasını da noksanlık/yolsuzluk olarak ele aldı, BGH WM 1988, 1208, 1210; yine *A. Kondring* (a.g.e. dipnot 35) s. 383 vd.
- ⁷⁶ Tekil durumda tercüme gerekliliğinin örneğin La Haye Tebligat Sözleşmesi madde 5/3 ve tebliğ eden ülkenin biçimsel bildiriminden mi çıktığı, yalnızca tebliğ eden ülkenin iç hukukunun mu tercüme zorunluluğunu koyduğu, ya da -La Haye Tebligat Sözleşmesine ilişkin bir çok kolaylaştırıcı anlaşmalardaki gibi- yardım talep edilen ülkenin mi bir tercüme yaptırması üstüne aldığı konularını birbirinden ayırmak gerekir, buna ilişkin detay için bkz *Kondring* (a.g.e. dipnot 35) s. 277 vd.
- ⁷⁷ BGHZ 120, 305, 311 vd; *Stürner*, JZ 1992, 325, 332; *Rauscher*, IPRax 1991, 155, 158; *Brund/Reichhelm*, IPRax 2001, 175, 176.

yardım talep eden ya da edilen ülkenin hukuklarının⁷⁸ alternatif ya da kümülatif olarak uygulanmasına, oradan bilgilendirme yoluyla ilkesel olarak düzeltmeye ilişkin uluslararası bir ilke üretmeye⁷⁹ kadar uzanan doktrindeki görüş farklılıkları karşısında Tebligat yönetmeliğinden yardım beklenebilirdi. Tebligat yönetmeliği ve bunun ulusal düzeyde yürütülmesi düzleminde ortaya çıkan belirli noksanlıkların/hataların düzeltilmesi elbette ki arzulanır bir durumdur. Bu düzeltme topluluk içinde ilk devlette, gerektiğinde icra devletinde de aynı kurallara göre karara bağlanmalıdır. Ancak bu durumda da tebligat amacına, davalının yararının korunması şartı altında ortaya çıkan hataya rağmen ne zaman ulaşıldığı konusunda görüş birliği sağlanabilmelidir. Eksik yapılmış ya da yapılmamış tercüme durumlarında yönetmeliğin açık çözüm sunmadığı dil sorunu nedeniyle⁸⁰ çoğu zaman hiçbir düzeltme gündeme gelmeyecektir.

V. Nihai Değerlendirme ve Durum

Yönetmeliğe ilişkin bir toplam yargıya varırken hassas olunmalıdır. Bu yönetmelik Avrupa yönetmelik koyucusunun kolaylaştırma ve hızlandırma gibi iyi niyetini belgelemekte, ancak çoğu zaman da yarı yolda kalmaktadır. Büyük bir adım atılamamıştır. Şüphesiz ulusal tebligat kurallarının yeknesaklığına dönük kapsamlı beklentiler hataya sev kedici ve abartılmış olurdu. Yine de Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14 ile otonom Alman tebligat hukukundaki yeni (Medeni Usul Yasası md. 183/1 Nr. 1-yeni metin) düzenleme harmonisi, yaklaşmanın gerçekten adım adım gerçekleştiğini yansıtacak şekilde Topluluk Hukukunun “çekim etkisi” gösterir. Gönderen ve kabul eden merci arasındaki modern iletişim araçlarını kullanma olanağına sahip merciler arası doğrudan iletişimi hızlandırma yönünde olumlu bir adımdır. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 7 uzak data aktarımı yoluyla muhataba bildirim gerçekleştirme üye devletlere bırakmaktadır – Britanya’da E-Posta yoluyla tebligat örneklerine artık rastlanmaya başlanmıştır⁸¹. Ancak buna karşın madde 8’deki dil kuralı tamamen talihsizliğe uğramış ve taraflara ekmek yerine taş sunmaktadır – emin olmak

⁷⁸ Dikkatli ancak tercihen tebligatı yapan ülkenin düzeltme kurallarını esas alarak *Kondring* (a.g.e. Dipnot 35) 287 vd; uluslararası sözleşme noksanlıklarının ulusal hukuka göre düzeltilmesi için *Jayne*, IPRax 1997, 195; benzer *Schlosser*, Festschr. Matscher 1993, 387 vd, 399 (her iki hukuk düzeninin en küçük ortak paydası).

⁷⁹ *Geimer*, IPRax 1985, 7; *Schack*, Internationales Zivilverfahrensrecht, Kenar No 848 vd; *Schumacher*, IPRax 1985, 268; Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 27 Nr. 2 çerçevesinde tebligat noksanlıklarının denetlenmesi konusunda *Kondring* (a.g.e. dipnot 35) s. 368 de amaca ulaşma anlamında “Avrupa Düzeltme İlkesi” lehine görüş bildirmektedir.

⁸⁰ Bkz. *Schlosser*, Festschr. Matscher 1993, 387 vd, 396, buna karşın muhatabın dile hâkimiyetinin varsayıldığı sorun teşkil etmeyen örnekler üzerinde çalışmaktadır; doğrusu ise BGHZ 120, 305, 312.

⁸¹ Bkz. NJW-CoR 1996, 214 ve 393’teki ilânlar.

isteyen kabul ülkesinin dilinde tercüme yaptırılmasını sağlamaya devam edecektir. Ancak burada dikkati çeken husus, tebliğ edilecek evrakın tercümesinden tasarruf edilen her bir hızlandırmanın muhatabın savunma olanakları aleyhine sonuç doğurduğu ve hemen hukuk devleti ilkesinin sınırlarına çarptığıdır. Bu nedenle ilk etapta, davalının mevcut dil bilgisine rağmen tercüme gerekliliğini bahane etme şeklindeki açık kötüye kullanım durumlarını defetmeye çalışmak gerekir. Bunu sağlayacak kurum ise herhalde Avrupa Adalet Divanı olacaktır.

Nizami uluslararası tebligat olarak doğrudan posta tebligatını esaslı bir ilerleme olarak olumlu değerlendirmek gerekir. Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14 iç piyasa sürecinde anlamını kaybeden egemenlik bariyerini kaldırmakta⁸² ve merci tebligatı ile doğrudan tebligat arasında vurguyu kaydırmaktadır. Bununla birlikte Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14'ün kendisi muhatabın korunmasına yönelik açık koşulları yorumlamak zorundaydı. Bir Alman davalıya yurt dışından Almanca hazırlanmış ya da Almanca'ya tercüme edilmiş bir dava dilekçesi/iddianame posta yoluyla gönderildiğinde, bunu makul olarak kabul etmek gerekir ve biçimsel bir tebligattan sarfınazar edilebilir⁸³. Tüm diğer durumlar daha az açıktır. Eğer doğal olarak her bir ön kontrol ileten merci tarafından uygulanmazsa, duruma göre yazının resmi niteliğini ilk bakışta göstermeyen posta iletilsinin yetersiz uyarı fonksiyonu en azından bu tebligat yöntemi için açık geçerlilik koşullarının öngörülmesiyle dengelenmelidir. Tam da burada dil sorunu ne kenara itilmeli, ne de ulusal özel düzenlemelere bırakılmalıdır. Bir adım daha ileriye atarak elektronik yolla doğrudan tebligatı mümkün kılma düşünüldüğünde bu haydi haydi geçerli olur. Davalı, aykırılık durumunda yabancı mahkemenin tebligatın geçerliliğini reddedeceğinden emin olabilmelidir. Alman Uygulama Yasası, Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14'ün zayıflığını Avusturya örneğinde cömert bir kabullenme hakkıyla gidermede başarısız kaldı. Gelecekteki şekle bağlı olmayan doğrudan tebligata dönük talepler beğenilmese de yine de *de lege ferenda* olarak yönetmelik düzleminde dahi Amerikan "waiver of service"⁸⁴ örneği sunulabilir. Davalı açık bilgilendirmeye dayalı olarak açıkça şekle bağlı bir tebligat ve

82. Bu nedenle bir hâkimiyet tasarrufu olarak tebligat konseptinden tamamen vazgeçmeye gerek yoktur (ancak Heß, JZ 2001, 573, 577), sadece bu tür işlemler topluluk dahilinde ilke olarak açıkça belirlenmiş çerçeve içinde sınır ötesinde de geçerlidirler. Bu topluluk dahilinde ve haricinde dikkatli bir gözlemi mümkün kılmaktadır. Posta yoluyla tebligata ilişkin La Haye Tebligat Sözleşmesine göre verilmiş Alman çekincesi topluluk içi değişimlerden etkilenmez, anlaşıldığı kadarıyla burada çekincenin geri alınması düşünülmemektedir, Tebligat Reform Yasası Madde 183/1 Gerekeçesi.

83 Aynı şekilde Linke (a.g.e. dipnot 10) 124.

84 Buna ilişkin Ristau, Service of Process Abroad, in: Gottwald (Editör) (a.g.e. dipnot 10) 71 vd, 81 vd.

tercümeden sarfınazar ediyorsa, bir yığın yargısal işlemde formaliteler geçerli olmaktan çıkar ve yargısal sürecin devamının sağlam bir temeli olur.

Açık ve net olarak ulaşılamayan hedef, seçilen yönetmelik enstrümanıyla kastedilen uyumlulaştırma hedefiydi. Danimarka'ya karşı uygulanamazlık ve her şeyden önce yönetmeliğin kendisinde öngörülen çok fazla üye devletlerin opsiyon olanağı (md. 4, 9, 13, 14, 15, 19) çapraşıklığa ve tebligat noksanlıklarına yol açmaktadır⁸⁵ - Avrupa Tebligat Yönetmeliğinin madde 14'teki opsiyon zenginliği tek başına yeterli fikri verir. La Haye Tebligat Sözleşmesinin geçerliliği döneminde bile madde 5/3 anlamında (Alman AusfG md. 3 ile birlikte) şekle bağlı tebligatlarda sıklıkla tercüme eksikliği biçiminde hatalar görülmekteydi⁸⁶. Şimdi bunun, Avrupa Tebligat Yönetmeliği madde 14'e göre 10 farklı üye ülke düzenlemesinde⁸⁷ kabul merciinin kontrolünün ortadan kalkmasıyla nasıl bir hal alacağını tahmin etmek zor değil. Bu nedenle yönetmelik genel olarak bir çelişik izlenim ve tam da çok aktüel tartışmalı sorunların (Tebligat noksanlıklarının düzeltilmesi, dil bariyeri gibi) çözümsüz kalmaya devam edecekleri hissi uyandırmaktadır⁸⁸.

⁸⁵ Aynı şekilde *Heß* NJW 2001, 15, 19; *Lindacher* (a.g.e. Dipnot 14) 193.

⁸⁶ Bkz. yalnızca EuGH 1990 I, 2725; BGH WM 1988, 1298; OLG Hamm IPRspr. 1981 Nr. 160; 1977 Nr. 145; OLG Düsseldorf IPRax 1985, 289; OLG Düsseldorf IPRax 2000, 307 *Hüftstege* s. 289 incelemesiyle birlikte.

⁸⁷ Danimarka'nın özel konumu dikkate alınarak.

⁸⁸ İsabelli olarak *Lindacher* (a.g.e. dipnot 14) 193: "Problemleri gizlemenin orijinal yöntemleri var".

* Konu ile ilgili olarak burada yapılan genel değerlendirme, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Cemal RUHİ tarafından kaleme alınmıştır.

Ülkeler arasındaki ilişkilerin günden güne artması, yabancı ülkelerde çok sayıda Türk vatandaşının bulunması, yabancı kişilerle olan hukuki ilişkilerden ortaya çıkan ihtilafların çözümünü için açılan davalarda, ilgili kişilere tebligat yapılması zorunluluğu uluslararası tebligatın önemini ortaya çıkarmaktadır.

Yabancı bir ülkede bulunan kişiye yapılacak tebligat, kişinin Türk vatandaşı veya yabancı devlet vatandaşı olmasına göre farklılık arz etmektedir. Buna göre tebliğ işlemi muhatapın Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu olmasına göre esas itibarıyla iki şekilde yapılmaktadır:

Birinci şekil, yabancı ülkedeki Türk konsolosluğu vasıtasıyla tebliğin yapılabilmesi için, muhatapın Türk vatandaşı olması, kendi rızasıyla Türk Konsolosluğunun tebliğ belgelerini alma çağrısına uyması ve tebliğ evrakını alması gerekmektedir (1965 tarihli La Haye söz. m. 8; Tebligat K. m. 25/2). Yargıtay bir kararında özetle, "... 7201 sayılı Tebligat Kanununun 3220 sayılı Kanunla değişik 25. maddesi uyarınca, yabancı memlekette tebliğ, o memleketin yetkili makamları aracılığıyla yapılır. Sözü geçen maddenin 2. fıkrasına göre, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına, dış temsilciliklerimiz vasıtasıyla tebliğ yapılabilmesi, muhatapın temsilciliğimize başvurması ve tebligatı kabul etmesi şartına bağlıdır. Olayımızda ise davalı, Kopenhag'daki Türk Konsolosluğuna başvurmuş ve tebligatın mahiyet ve kapsamından bilgi sahibi olmuştur. Nitekim Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünün dosyada mevcut 13.01.1988 tarihli ve 02051 sayılı yazılarında da açıkça belirtildiği gibi, yurt dışında bulunan

Türk vatandaşlarının temsilciliğimize zorla getirilmesi ve kendisine tebliğ yapma imkânı bulunmamaktadır. Öyle ise yapılacak iş, çok taraflı 1965 tarihli La Haye Tebliğ Sözleşmesine göre ve bu sözleşmenin uygulanmasına yönelik Adalet Bakanlığı'nın Genelgeleri uyarınca tebliğ belgeleri düzenleyerek tebliğ yapılacak ülkenin adli mercilerinin yardımını talep etmekten ibarettir. Bu yön göz önünde tutulmadan ve davalıya usulüne uygun tebligat yapılmadan yargılamaya devam olunarak hüküm verilmesi usul ve kanuna aykırıdır ...". Yargıtay 2. HD. 14.10.1988 gün ve E. 1988/8007, K. 1988/9213.

Bu madde gereğince yapılacak tebliğlerde, mahkemeler ve diğer adli mercilerce doldurulacak 1 adet matbu tebligat zarfı veya dâvetiye (örnek no. 24, örnek no. 25) içerisine tebliği istenen belgeler de konularak Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğüne gönderilir. Burası belgeleri Dışişleri Bakanlığına, Dışişleri Bakanlığı da tebliğ işleminin gerçekleşeceği yabancı ülkedeki Türk büyükelçiliği veya Türk konsolosluğuna gönderir. Türk vatandaşı olmayan, yabancı uyruklu bir kişiye anılan madde gereğince bu şekilde tebligat yapılması mümkün değildir. Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yaygın olarak bu şekilde tebligat yapılmaktadır.

Ancak, yukarıda belirtildiği gibi, bu şekilde tebligatın yapılabilmesi için, tebliğ muhatabının yurt dışı temsilciliğinin çağrısına uyarak temsilciliğe başvurması ve tebligat evrakını alması gerekmektedir. Muhatap bu çağrıya kendi rızasıyla uyup tebliğ belgelerini almak üzere yurt dışında bulunan dış temsilciliğimize başvurmazsa tebligat işlemi gerçekleştirilemez. Çünkü yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının temsilciliğimize zorla getirilmesi ve kendisine tebliğ yapılması imkânı bulunmamaktadır.

Yabancı bir ülkede resmi bir görevle bulunan Türk vatandaşı görevlilere tebligat, Dışişleri Bakanlığınca yapılır (Tebliğat K. m. 27/1, Tebliğat Tüzüğü m. 42). Buna göre, tebligatı çıkaran merci, tebligat evrakını önce bağlı bulunduğu bakanlığa gönderir. İlgili Bakanlık tebligat evrakını usule ve yasaya uygunluk bakımından inceler. Herhangi bir noksanlık yoksa bir üst yazı ile Dışişleri Bakanlığına gönderir. Dışişleri Bakanlığı da tebligat yapılacak kişinin bulunduğu Türkiye Büyükelçiliği veya Başkonsolosluğuna gönderir. Burası tebligat tutanağı düzenleyerek tebligatı gerçekleştirir.

Yabancı ülkede bulunan askeri şahıslara yapılacak tebligat bağlı buldukları, kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı vasıtasıyla yapılır (Tebliğat K. m. 27/2). Tebligatı çıkaran merci, usulüne uygun olarak hazırladığı tebligat evrakını, kendisine tebligat yapılacak kişinin bağlı bulunduğu kuvvet komutanlığına gönderir. Bu komutanlıklar, tebligat evrakını tebligat yapılacak asker kişinin bulunduğu yabancı ülkedeki birlik veya müessese komutan veya amirine gönderirler. Tebligatı kıta komutanı, müessese amiri gibi en yakın üst yapar. Kıta veya bir müessese yoksa tebligat en yakın amiri tarafından yapılır (Tebliğat Tüzüğü 43).

7201 sayılı Tebligat Kanununun 25, 26 ve 27. maddeleri ile Tebliğat Tüzüğü'nün 36 ilâ 45. maddeleri Türkiye'den yabancı ülkelere ve yabancı ülkelerden Türkiye'ye yapılacak tebligata, yani milletlerarası tebligata ilişkin hükümler içerir. Bu hükümler yanında, tebligat konusunda ayrıca Türkiye ile yabancı ülkeler arasında imzalanmış bulunan ikili ve çok taraflı sözleşmeler de yürürlükte bulunmaktadır. İki taraflı veya çok taraflı sözleşmelere katılmayan ülkeler arasında milletlerarası tebligat işlemleri, milletlerarası karşılıklı nezaket ve yardımlaşma kuralları çerçevesinde yürütülmektedir. Adalet Bakanlığı Milletlerarası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün 21.09.1995 gün ve B.03.0. UIG.3 -3.4.72.995 sayılı Türkiye'den yurt dışına ve yurt dışından Türkiye'ye Gönderilecek Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uygulanacak Esaslar İle İlgili Genelgesi bu hususa işaret etmektedir.

İkinci şekil ise, muhatabın yabancı devlet vatandaşı veya Türk vatandaşı olması (Türk Konsolosluğuna gelmeyen) halinde milletlerarası sözleşmeler çerçevesinde yapılan tebligatlardır. Türkiye, tebligat konusunda bazı ülkelerle ikili sözleşmeler yapmıştır. Türkiye'nin ikili sözleşme yaptığı ülkeler şunlardır: Almanya (RG. 04.06.1930, S. 1511), Avustralya (RG. 05.07.1932, S. 2142), Avusturya (RG. 23.09.1991, S. 21000), Azerbaycan (RG. 25.08.1993, S.

21679), Bulgaristan (RG. 13.03.1977, S. 15887), Cezayir (RG. 08.09.1991, S. 20985), Çek Cumhuriyeti (RG. 09.07.1932, S. 2145), Çin Halk Cumhuriyeti (RG. 12.11.1994, S. 22109), Fas Krallığı (RG. 08.09.1985, S. 20985), Hindistan (RG. 23.07.1990, S. 20583), Irak (RG. 02.08.1992, S. 21303), İngiltere (RG. 05.07.1932 S. 2142), İtalya (RG. 03.03.1929 S. 1133), Kanada (RG. 05.07.1932 S. 2142), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (RG. 13.02.1989, S. 20079), Macaristan (RG. 23.07.1990, S. 20583), Mısır (RG. 23.07.1990, S. 20583), Pakistan (RG. 30.03.1982, S. 17649), Polonya (RG. 23.07.1990, S. 20583), Romanya (RG. 17.05.1972, S. 14190), Suudi Arabistan (RG. 31.05.1930, S. 1507), Tunus (RG. 11.09.1984, S. 18512), Ürdün (RG. 05.09.1985, S. 15347), Yugoslavya (RG. 4 Kanunisâni 1936, S. 3197).

Türkiye'nin ikili sözleşme yaptığı bir ülke aynı zamanda çok taraflı bir sözleşmeye de taraf ise bu durumda tebligat hangi sözleşmeye göre yapılacaktır? Bu durumda her iki sözleşmenin hükümleri de incelenerek, hangi sözleşme tebligatın daha kolay ve daha hızlı olarak yapılmasını öngörüyor ise, tebligatı o sözleşme hükümlerine göre yapmak gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti ayrıca, çok taraflı milletlerarası sözleşmelere de taraf olmuştur. Türkiye, 1 Mart 1954 tarihli "Hukuk Usulüne Dair La Haye Sözleşmesi"ne taraf olmuştur (RG. 23.05.1972, S. 14194). 03 Temmuz 1995 tarihi itibarıyla, 1954 tarihli Sözleşmeye taraf olan ülkeler şunlardır: Almanya, Arjantin, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Fas, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İsrail, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Latvia, Lübnan, Lüksembourg, Macaristan, Mısır, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya, Surinam ve Türkiye'dir.

15 Kasım 1965 tarihli "Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi"nin 22. maddesine göre, tebligatla ilgili 1954 ve 1965 tarihli La Haye Sözleşmelerinin her ikisine taraf olan ülkeler açısından tebligatın 1965 tarihli La Haye Sözleşmesine göre yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Tebligat konusunda çok taraflı ve geniş uygulama alanı olan, 15 Kasım 1965 tarihli "Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesine" Türkiye de taraf bulunmaktadır. 15 Kasım 1965 tarihli "Hukukî ve Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi"ni 09.09.1971 gün ve 1483 sayılı Kanunla onaylamıştır (RG. 17.06.1972, S. 14218).

Sözleşmeye 3 Temmuz 1995 tarihi itibarıyla, 1965 tarihli Sözleşmeye taraf olan ülkeler şunlardır: Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Belçika, Çin, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Lüksembourg, Norveç, Portekiz, Slovak Cumhuriyeti, Venezüella, Antik-Barbuda, Barbados, Botswana, Malavi, Pakistan, Şeyse Adaları ve Türkiye'dir. Adalet Bakanlığı Milletlerarası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün "Türkiye'den Yurt Dışına ve Yurt Dışından Türkiye'ye Gönderilecek Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uygulanacak Esaslar"a ilişkin 21.09.1995 gün ve 995 sayılı Genelgesi bulunmaktadır.

Akit devletlerden her biri, diğer akit devletlerden gelecek tebliğ isteklerini kabul edecek ve yerine getirecek bir merkezi makam tayin eder. Bu merkezi makam o ülkenin kanunlarına göre kurulur (1965 tarihli La Haye Söz. m. 2). Türkiye bu Sözleşme hükümleri uyarınca merkezi makam olarak, "Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İşler Genel Müdürlüğü"nü görevlendirmiştir. Tebligat yapılmasını talep eden merci (örneğin mahkeme), tebligatı yapacak olan yabancı devletin merkezi makamına, usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir talepname gönderir (1965 tarihli La Haye Söz. m. 3/1). Tebliğ edilecek belgeler talepnameye eklenir. Talepname ile eklenen belgeler ikişer nüsha olarak gönderilir (1965 tarihli La Haye Söz. m. 3/2). Merkezi makam talepnameyi sözleşme hükümlerine uygun bulmadığı takdirde, itirazlarını tebliğ isteminde bulunan mercie bildirir (1965 tarihli La Haye Söz. m. 4). Talepname ve tebligat evrakını alan merkezi makam tebligat evrakını doğrudan veya ülkesindeki ilgili kuruluşlar vasıtasıyla tebligatı yapar ve belgeleri iade eder (1965 tarihli La Haye Söz. m. 5). Türkiye,

Sözleşmeye taraf olduktan sonra, tebligat yapacak olan yetkili merciler, tebligat evrakını Sözleşmede belirtildiği üzere doğrudan yabancı ülkedeki merkezi makama göndermeye başlamışlardır. Bazı merciler tarafından gönderilen tebligat evrakındaki noksanlıklar veya hatalar üzerine, tebligat evrakları bu hususlar giderilmek üzere iade edilmiştir. Bunun üzerine Adalet Bakanlığı bir genelge ile, bundan böyle tebligat evrakının doğrudan yabancı ülke merkezi makamına gönderilmeyip, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü aracılığı ile yapılmasını belirtmiştir.

15 Kasım 1965 tarihli La Haye Tebliğ Sözleşmesi uyarınca düzenlenecek tebliğ belgeleri, muhataba tebliği gereken evraktan iki nüsha Türkçe olmak üzere, iki nüsha gönderileceği devletin dilinde tercümesi yapılacak ve iki adet örnek 184 form hazırlanacaktır. Örnek 184 form gönderileceği devletin resmî olarak kabul edilen lisanında doldurulacaktır. Uygulamada bu şekilde tebligat, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yapılmaktadır. Uygulamada ayrıca tebligat işleminde kullanılmak üzere 2 adet Türkçe ve iki adette gönderileceği ülkenin kabul etmiş olduğu lisanda tercümesi yapılmış kapalı tebligat zarfı gönderilmektedir (Örnek 25/A).

Sözleşmeye taraf olan devletlerin merkezi makamları yapacakları tebligat işlemi için hiçbir harç ve masraf almamayı kabul etmişlerdir (1965 tarihli La Haye Söz. m. 12). Talep edilen masraf evrakın o ülkeye gidiş ve dönüş masrafıdır. Tebligat belgelerinin yabancı ülke gidiş ve gelişinden doğan giderler hazine tarafından karşılandığından, bu giderlerin tebliğ talebinde bulunana yansımaları temin etmek amacı ile, tebliğ taleplerinde alınacak gider miktarı Tebligat Tüzüğü'nün 37 nci maddesi uyarınca, her takvim yılı başında (ocak veya şubat aylarında) belirlenerek Adalet Bakanlığınca duyurulmaktadır.

Yurt dışı tebliğ işlemlerinde tebliğ belgeleri, Adalet Bakanlığı'na gönderilmeden önce, gönderileceği ülkeye göre öngörülen gider saptanarak Maliyenin "Muhtelif Giderler" hesabına yatırılması ve buna ilişkin makbuzun aslı veya fotokopisinin belgelere eklenmesi veya tarih ve numarasının Adalet Bakanlığı'na yazılan sevk yazısında belirtilmesi uygun olur.

Sonuç olarak şunu söylemek mümkündür. Avrupa Birliğine tam üye olan ülkeler egemenlik ilkesinden feragat ederek tebligat evrakının doğrudan bir ülkeden diğer bir ülkeye iadeli taahhütlü posta vasıtasıyla yapılmasını kabul etmişlerdir. Böylece Avrupa Birliğine üye tam olan ülkeler arasındaki tebligat işlemlerinde tebligat evrakı bir hafta içinde muhataba tebliğ edilmektedir. Bu süre dahi uzun görülerek, son zamanlarda elektronik posta yolu ile tebligat konusunda çalışmalar ve düzenlemeler yapılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti öncelikle vakit geçirmeksizin 1965 tarihli La Haye Tebligat Sözleşmesi'nin 10 uncu maddesinde yer alan tebligat talep edilen devlet itiraz etmedikçe, tebligat doğrudan doğruya posta kanalı ile yapılır, hükmü gereğince itirazını kaldırmalı ve doğrudan doğruya yabancı ülkeden Türkiye'deki gerçek ve tüzel kişilere iadeli taahhütlü olarak tebligat yapılabilme imkanını sağlamalıdır. Bu çerçevede Türkiye'den de yabancı ülkelere doğrudan doğruya iadeli taahhütlü olarak tebligat yapılabilme yolu açılmalıdır. Bu şekilde hareket edilmediği sürece büyük bir zaman kaybı olmaktadır.

Örneğin, Erzincan 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülen 14.11.2002 gün ve esas 2001/399, karar 2002/282 sayılı tanıma davasında, davalı yurt dışında bulunmakta olup adresi Rte de Bertigny 4, 1700 Friborg/Schweiz'dir. Bundan dolayı davalıya tebligat edilecek olan tebligat evrakı 25.03.2002 tarihinde mahkeme tarafından Adalet Bakanlığına gönderilmiştir. Tebligat evrakı İsviçre'deki yetkili makama 06.05.2002 tarihinde ulaşmıştır. Davalıya tebligat 13.05.2002 tarihinde yapılmıştır. Evraklar, 20.05.2002 tarihinde Adalet Bakanlığına gelmiştir. Oradan da 20.09.2002 tarihinde Erzincan Asliye Hukuk Mahkemesine ulaşmıştır. Buradaki örnekten de anlaşıldığı üzere, Türkiye'den yurt dışına yapılan bir tebligat ortalama olarak altı aylık bir zamanda yapılmaktadır.

Türkiye'de internet yolu ile tebligat yapılabilmesi için öncelikle altyapının hazırlanması gerekir. Bu çalışma bir taraftan görevli personelin bilgisayar ve internet kullanımını konusunda hizmet içi eğitim verilerek diğer taraftan adli birimler internet bağlantısına sahip bilgisayarlarla

donatılarak başlatılmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Türkiye çapında servis sağlayan internet sağlayıcı bir şirketle anlaşma yapmalı ve servis sağlayıcı tebligat için özel bir bölüm tahsis etmelidir. Bu sitede tebligat bilgileri 5 yıl süre ile muhafaza edilecek şekilde alt-yapı oluşturulmalıdır.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda değişiklik yapılarak dava açan veya cevap dilekçesi veren kişi veya kişilerin normal adresleri yanında şayet varsa internet adresleri ile kendisine ulaşılacak cep telefonu numaralarını da yazmaları sağlanmalıdır. Bu şekilde internet adresini ve cep telefonu numarasını veren kişilere tebligat, internet yolu ile yapılmalı ve tebligatları olduğuna dair belirttikleri cep telefonuna mesaj gönderilmelidir. Ayrıca internet yolu ile tebligat için Tebligat Kanununda da yasal düzenleme yapılmalıdır.

Adli birim internet yolu ile tebligatı şu şekilde yapabilir. Tebligat yapacak olan memur şifre ile internet servis sağlayıcı tarafından sağlanan sitenin tebligat bölümüne girecek, dosyada internet adresi bulunan kişiye tebligatı ve aynı zamanda tebligatı olduğuna dair internet kanalı ile ilgilinin cep telefonuna mesaj gönderecektir. Cep telefonundan mesajı alan ilgili, internet adresinden gönderilen tebligat dosyasını açar açmaz bu komut internet servis sağlayıcı tarafından tespit edilecek ve tebligatı gönderen birime tebligat alındı şeklinde bildirilecektir.

İnternet ve cep telefonu bildirildiği, cep telefonuna tebligatı olduğuna dair mesajı aldığı halde, internet yolu ile gönderilen tebligat mesajı ile ilgili dosyaya bakmayan kişi için özel bir yasal düzenleme getirilmelidir. Şöyle ki; cep telefonu mesajını aldığı halde yedi gün içinde internette tebligat dosyasına bakmayan kişi, tebligatı almış sayılır. İnternet ve cep telefonu olmayan veya bunları aktif olarak kullanmayan veya kullanamayan kişilere klasik yollarla tebligat yapılmaya devam edilecektir.

İnternet yolu ile uluslararası tebligat yapılabilmesi için 1965 La Haye Tebligat Sözleşmesine ek bir Protokol hazırlanmalı ve ülkelerin imzasına sunulmalıdır. Protokole imza koyan ülkelerin katkıları ile uluslararası düzeyde internet servisi sağlayan büyük bir şirket ile anlaşma yapılmalı, bu internet servisinin sağlayacağı bir bölüm tebligata ayrılmalı, tebligat yapacak olan makamlar bu bölümü kullanarak tebligatı yapmalıdırlar. Yapılan tebligat ve tebligatın ilgiliye ulaştığı hususundaki bilgiler internet servis sağlayıcı tarafından beş yıl süre ile muhafaza edilmeli ve ihtilaf halinde bu bilgilerden yararlanılmalıdır.